

[5162. SZÁMÚ] CSÁSZÁRI DEKRÉTUM AZ ILLÍR TARTOMÁNYOK KORMÁNYZATÁNAK MEGSZERVEZÉSÉRŐL

Kelt a Trianon palotában, 1809. december 25-én.

Napóleon, a Franciák Császára, Itália Királya, a Rajnai Konföderáció Pro-
tektora etc., etc., etc.

Államtanácsunkat meghallgatván,
Rendeletbe foglaltuk és elrendeljük⁷⁴ a következőket:

I. FEJEZET

Az Illír Tartományok kormányzatáról

1. Az Illír Tartományok országos kormányzatát
egy főkormányzó,
egy pénzügyi főintendáns,
egy igazságügyi főbiztos,
egy haditengerészeti parancsnok és
egy főkincstárnok alkotja.
2. Az Illír Tartományok belső igazgatásában és fennálló alkotmányában semmi
nem változik.
3. A bíróságok a Császár és Király nevében, és az adott ország törvényeinek
megfelelően szolgáltatnak igazságot polgári és büntetőügyekben,⁷⁵ jogkörvált-
kozás nélkül, azzal a kikötéssel, hogy a fellebbezések kihirdetésének módja
tekintetében aszerint rendelkeznek, amivel a későbbiekben mi ruházzuk fel
őket.
4. Az Illír Tartományok kormányzata a hadügyet, a tengerészetet és a rendőrség-
get illetően a hadügyminiszter hatáskörébe tartozik; a pénzügyeket, a kincstár-
rat, az igazságszolgáltatást, a belső igazgatást, a vallásokat és a közigazgatás
minden egyéb részét illetően pedig a pénzügyminisztérium hatáskörébe.

---

⁷⁴*Nous avons décrété et décrétons.*

⁷⁵*civile, criminelle et correctionnelle.*

II. FEJEZET

A főkörmányzóról

5. Közvetlenül a főkörmányzó alá lesznek rendelve a szárazföldi és tengeri had-erők, a nemzeti gárda, a csendőrség, és minden egyéb típusú reguláris vagy ir-reguláris egység.
6. Rendelkezik a fegyverviseléssel kapcsolatban. Láttamozza a helyi szervek által Franciaországba és külföldre kibocsájtott útleveleket, vagy *vízum* kiadására jogosít fel e célból kinevezett személyeket.
7. A főintendánssal együtt minden évben meghatározza
  - 1.° Az erődépítéssel, új utak megnyitásával, a régiék karbantartásával, valamint mindenféle közmunkával kapcsolatos feladatokat;
  - 2.° A 39. cikkelyben taglalt költségvetés tervezetét, mind a bevételekre, mind a kiadásokra vonatkozóan.
8. Ideiglenesen kinevez tiszti posztokra a határőrezredekben: kinevezéseit a hadügyminiszterhez továbbítják jóváhagyásunk végett.
9. Hasonlóképpen kinevez
  - 1.° Közigazgatási és közoktatási állásokba, a főintendáns ajánlása alapján.
  - 2.° Bírói állásokba, az igazságügyi főbiztos ajánlása alapján.
  - 3.° Felfüggeszti a polgári közigazgatás hivatalnokait, a főintendáns javaslata alapján.

A tartományi intendánsi helyek betöltetlensége esetén ideiglenesen ellátja, és a főintendáns ajánlása alapján *interim*⁷⁶ betölti ezeket a hivatalokat.
10. A rendőrség főhatósága,⁷⁷ úgy a közbiztonsággal, mint a külbiztonsággal kapcsolatban.

Belátása szerint közvetlenül gyakorolhatja a politikai rendőrség⁷⁸ felügyeletét: elkészíti a politikai rendőrség szabályzatát. Huszonnégy órán belül neki számolnak be a politikai rendőrség által fogatosított minden elővezetési és letartóztatási parancsról, és engedélye nélkül az nem hosszabbítható meg.

Hatáskörének egészét vagy egyrészét szükség esetén átruházza a katonai kerületeket parancsnokló tábornokokra.
11. Sem közvetlenül, sem közvetve nem avatkozhat bele a pénzügyi főintendáns feladatkörébe, amennyiben ez a pénzügyekre és a számvitelre vonatkozik, sem az igazságügyi főbiztos munkakörébe: viszont minden hónapban általános jelentéseket kap a polgári közigazgatás, a pénzügy és az igazságügy min-

---

⁷⁶ideiglenesen.

⁷⁷la haute surveillance sur la police.

⁷⁸la haute police (az értelmezéshez vö. Pisani 370).

den egyes területéről, hogy ezek segítségével maga is elszámolhasson az Illír Tartományok helyzetével; ezektől bármikor módjában áll bárminemű jelentést vagy felvilágosítást kérni, munkakörük bármely részét érintő információról legyen is szó, és ők kötelesek azokat megadni.

12. Sürgős esetben, saját felelősségére, felfüggesztheti a törvények és rendelkezések végrehajtásának teljes egészét vagy egyrészét, miután erről a tárgy természetétől függően a pénzügyi főintendánssal vagy az igazságügyi főbiztossal tárgyal, anélkül, hogy őt ebben bármelyikük ellenvéleménye meggátolhatná. Ezért egy olyan feljegyzést kell készíteni, amelyben minden vélemény indokolva lesz, valamint átírva és aláírva, hogy abból egy példányt azonnal eljuttassanak a miniszternek.

Ezt a feljegyzést a kormány titkára fogja vezetni, aki ennek őrzésével és megővésével lesz megbízva, és aki rendelkezik azzal a jogkörrel, hogy továbbítsa a példányt, és hogy ellenjegyezze a főkormányzó minden okiratát.

A kormány titkárát mi fogjuk kinevezni, és Államtanácsunk ülnökei közül fogjuk kiválasztani.

13. Tíz napos határidővel *interim* kinevez a pénzügyi főintendáns, az igazságügyi főbiztos, a tengerészet parancsnoka, valamint a főadószedő és főadóbérlő tisztségeire.
14. A főkormányzó közvetlen autoritásából fakadó minden parancs, rendelkezés és proklamáció, a főkormányzó által a pénzügyi főintendáns és az igazságügyi főbiztos javaslatára készített általános rendelkezések, továbbá a bírói ítéletek előtt a következő szavak álljanak: *A Franciák Ő Császári Felségének, Itália Királyának, a Rajnai Konföderáció Protoktorának etc., etc., etc. nevében.*
15. A főkormányzó rendszeres kapcsolatban áll hadügyminiszterünkkel, és pontosan beszámol neki a csapatok helyzetéről, az erődített települések, erődök és ütegek állapotáról, a raktárak és az ellátás helyzetéről, úgy az élelmiszerekről mint a katonai felszerelésről, azaz mindenről, ami az Illír Tartományok működését és biztonságát érinti.
16. Egyúttal, további rendelkezésig, beszámol Itália alkirályának mint itáliai csapataink parancsnokának a rendelkezése alatt álló csapatok helyzetéről és különféle szükségleteikről.
17. Kinevezésre ajánl püspököket a betöltetlen helyekre.
Fogadja a közhivatalnokok esküjét.
18. A főkormányzó minden hatodik hónapban egy általános jelentést továbbít minisztereinknek az Illír Tartományok helyzetéről.

III. FEJEZET

A pénzügyi főintendánsról

19. A pénzügyi főintendáns a pénzügyek adminisztrációját és az általános számvitelt vezeti.

Kizárólagosan foglalkozik az adók beszedésével és elosztásával, a bevételekkel és kiadásokkal, a vámszámvittel, a csapatok zsoldjával és ellátásával, a különféle ellátások kifizetésével, a béletekkel és haszonbérékkel, az eladásokkal és vásárlásokkal, a fegyintézetekkel, a munkások fizetésével, a kereskedelmi kikötőkkel, az üzletekkel, az élelmezéssel, a fogyasztással, a kórházakkal, az összeírásokkal, a csempészet visszaszorításával, a bevételek elosztásával, a tengerészet hadirokkantjaival, valamint a levél- illetve lópostával, közigazgatásnak és a közjövedelem ágazatának tekintve ezeket. A postarendőrség felügyelete⁷⁹ a főkormányzó alá tartozik.

Rendelkezése alá tartoznak a főkincstárnok, a tartományi intendánsok, az adóbérlők, a tartományok főadószedői, a számvevők és a közigazgatás egyéb polgári alkalmazottai.

20. Megszerkeszti és előterjeszti a munkaköréhez kapcsolódó ideiglenes rendszabályokat: e rendszabályokat csak a főkormányzó jóváhagyásával lehet meghozni, közzétenni és végrehajtani. Megfogalmazásukban tartalmazniuk kell, hogy a főintendáns javaslatára a főkormányzó hozza meg és írja alá őket.
21. Amint a főkormányzó aláírja a rendszabályokat és engedélyezi közzétételüket, a főintendáns ezeket szükség szerint elküldi az igazságügyi főbiztosnak, azzal a kéréssel, hogy vegye nyilvántartásba mindenütt, ahol szükség lesz rájuk, s ezt késedelem nélkül hajtsa végre.
22. A főintendáns felkéri a csendőrséget vagy szükség esetén annál magasabb karhatalmi szervet rendeleteinek és rendelkezéseinek végrehajtására, amit azok nem tagadhatnak meg.
23. A főintendáns semmilyen indokkal nem vállalhatja át a jogi rendezés feladatait, mint ahogy az igazságügyi főbiztos és a bíróságok sem avatkozhatnak az ő munkakörébe.
24. A főkormányzó autoritása alatt és utasításaihoz alkalmazkodva felelős a kapcsolattartásért boszniai és albániai konzuljainkkal és ügynökeinkkel.
25. Hatáskörének minden részletét illetően pénzügyminiszterünkkel tartja a kapcsolatot.

---

⁷⁹*la haute police des postes.*

IV. FEJEZET

Az igazságügyi főbiztosról

26. Az igazságügyi főbiztos felügyeli a bíróságokat és a tőle függő kormányhivatalnokokat.
27. Minden erőfeszítését az igazságszolgáltatás, úgy a polgári mint a büntető, gyors működésének, valamint a börtönök biztonságának és tisztaságának szenteli.
28. Minden alkalommal, amikor szükségét látja, elnököl a bíróságokon, és szavazati joga van.
29. Felügyeli a törvényszéki irodákat és a polgári akták elhelyezését.
Hozzá jutnak el a felelősségre vonandók reklamációi, és ezek függvényében adja ki a szükséges rendelkezéseket.
30. Megszerkeszti és előterjeszti az ideiglenes rendszabályokat a peres eljárási ügyekben: ezeket a rendszabályokat csak a főkormányzó hozzájárulásával lehet meghozni, közzétenni, végrehajtani. Megfogalmazásukban tartalmazniuk kell, hogy az igazságügyi főbiztos javaslatára a főkormányzó hozza meg és írja alá őket.
31. Amint a fentemlített rendszabályokat a főkormányzó aláírja, és amint a főkormányzó engedélyezi a közzétételt, az igazságügyi főbiztos személyes rendelkezésére a bíróságok törvényszéki irodái beiktatják azokat.
32. A kormányzat hivatalnokait a főbiztos előzetes engedélye nélkül nem lehet munkaköri vétségek miatt zaklatni illetve eljárás alá helyezni.
33. Külön felelősséget visel a rendőrségért a jöttmentekkel, csavargókkal, a közrend és nyugalom megbontóival szemben, elfogatási parancsot adhat ki ellenük, azzal a kikötéssel, hogy adott esetben az illetékes bíróságok előtt kell beperelni őket.
34. Rendelkezéseinek vagy rendeleteinek foganatosítására, bírósági ítéletek végrehajtása érdekében felszólítja a csendőrséget vagy szükség esetén annál magasabb karhatalmi szervet, amit megtagadni nem lehet.

V. FEJEZET

A tengerészet parancsnokáról

35. A tengerészet parancsnokságát az Illír Tartományok kikötőiben a tengerészet egy tisztje gyakorolja, a főkormányzó alá rendelve.
36. Pontos naplót kell vezetnie a befutó illetve kifutó hajókról, minden tengeri mozgásról, és erről be kell számolnia a főkormányzónak éppúgy, mint tengerészeti miniszterünknek.

Mindezt a kikötőkapitányok funkcióinak megsértése nélkül teszi, akiket a főintendáns javaslata alapján a főkormányzó nevez ki, és akik rendelkezésük alá tartoznak.

VI. FEJEZET

Az adózásról, valamint a költségvetés bevételeiről és kiadásairól

37. Az Illír Tartományok saját adórendszerrel rendelkeznek.
38. Az 1810. évi adózási rendszer megegyezik azzal, amely a francia csapatok bevonulásakor fennállt.
39. A költségvetést, úgy a bevételt mint a kiadást, a pénzügyi főintendáns szerkeszti, a főkormányzó írja alá, és alávetik a mi hozzájárulásunknak. Ennek megtörténte után semmilyen módosítás illetve változtatás nem eszközölhető rajta.

Az 1810. évi költségvetés ellenjegyzésünk végett a lehető leghamarabb benyújtásra kerül.

40. A főintendáns a költségvetés kiadási oldalának elkészítésekor figyelemmel kell hogy legyen a minisztériumok szerinti osztályozásra illetve a költségvetési fejezetek felosztására, miként azt a Birodalom általános költségvetése is tartalmazza. Erre vonatkozóan államkincstár-miniszterünk egy szakmai jegyzéket fog átadni neki.

Ezt a jegyzéket figyelembe fogják venni az általa továbbított rendeletekben, továbbá azokban a utasításokban, melyeket minden egyes hivatal egyedi és helyi kiállítói az ő rendeletei alapján majdán kiadnak.

A bevételi költségvetést illetően pedig az négy fő fejezetre tagolódik, ahol az első tartalmazza a földbirtokkal kapcsolatos és a helyi személyi adót, amelyeket most dolgoznak ki; a második a földbirtok termékeit, a vámilletékeket, valamint a kincstári joggal összefüggésben minden más kiszabható és évente beszedhető adót; a harmadik az egyéb és előre nem látható bevételeket; a negyedik azokat az alapokat, amelyek rendkívüli adó címén járulnak hozzá, hogy Birodalmi kincstárunk szükség esetén pótolja a helyi bevételek hiányosságait.

41. A pénzügyi főintendáns államkincstár-miniszterünk utasításai alapján olyan okiratokat tart irodájában, amelyekkel a bevételi költségvetés alapján rendszeres összehasonlítást lehet végezni 1.° a költségvetés készítése becslésekkel; 2.° az ezen becslések alapján foganatosított adóbehajtással, minden típusú bevétel szerint; 3.° a behajtási hátralékkal;

A kiadási költségvetés alapján összehasonlítást [lehet végezni] 1.° a költségvetés rögzítése után az összes hivatalnak juttatott összegekkel; 2.° a kiadott rendeletekkel; 3.° az eszközölt kifizetésekkel; 4.° a fizetési hátralékkal, a megállapított költségvetés egyensúlya érdekében.

VII. FEJEZET

A főincstárnokról és alárendeltjeiről

42. A főintendáns mellé és rendelkezése alatt államincstár-miniszterünk ajánlása alapján egy kincstárnokot nevezünk ki.
43. A kincstárnoknak minden tartományban, ahol intendáns székel, megbízott kifizetője van, akit az ő ajánlása alapján a főintendáns nevez ki.
44. Az Illír Tartományokban három főadószedő van, éspedig:
Egy Laibachban, Laibach, Willach, Adelsberg, Neustadt és Gorica kerületekhez⁸⁰ [tartozóan];
Egy Triesztben, Trieszt, Fiume tartományokhoz és Horvátországhoz [tartozóan];
Egy Zarában, Dalmáciához, Raguzához és a Cattarói-öbölhöz [tartozóan].
Külön adószedők települnek minden olyan helyre, ahol intendáns vagy polgári közigazgatási hivatalnok van, kivéve a három főadószedői székhelyet, valamint a katonai kerületeket, ahol csak a trieszti főadószedő egy vagy több egyszerű megbízottja tartózkodik.
45. A hivatalok számára szükséges összegeket a főintendáns minden egyes helyen folyamatosan a kincstárnok rendelkezésére bocsátja annak alkalmazottjai útján, akik a főadószedőknek adott fizetési utasítás alapján jutnak hozzá az említett összegekhez. A helyszínen fel nem használt többletbevételt illetően a főintendáns ügyelni fog arra, hogy a főadószedők ezt közvetlenül küldjék tovább a kincstárnoknak, hogy ő a továbbiakban a főintendáns által kijelölt helyre továbbítsa.
A főintendáns ezen folyósításoknak ideiglenes számlát nyit *leté*⁸¹ néven, úgyszintén a segédalapoknak is, amiket a kincstár fog neki elküldeni.
46. Az adóbehajtást kizárólag az adószedők vagy a főintendáns által ezzel megbízott alkalmazottak végezhetik; nyugtáik csak az adószedőket igazolják, őket magukat pedig a főadószedők átvételi elismervénye, melyeket huszonnégy órán belül az intendánsok hitelesítenek.
A földbirtok által befizetett adók további rendelkezésig rendszeres bevételként jelennek meg, az alkalmazásban lévő gyakorlat szerint.
Minden bevétel, amelyet nem az egyik imént megjelölt hivatalnok hajt be, törvénytelennek tekintendő és annak birtokosa sikkasztással gyanúsítandó.
47. A főintendáns a kiadások és bevételek könyveléséről szóló beszámolóit illetve a hivatalában tartott iratok segítségével ellenőrzi a vagyonkezelést, s min-

---

⁸⁰ *arrondissement.*

⁸¹ *dépôt.*

den hónapban elküldi államkincstár-miniszterünknek az általa nyitott egyéb számlák egyenlegét.

A kincstárnok és megbízott alkalmazottai, a főadószedőkkel egyetemben, minden hónapban beszámolnak államkincstár-miniszterünknek számlaegyenlegükről; ezen felül minden tizedik napon másolatot küldenek naplóikról, a Birodalom minden más könyvelőjéhez hasonlóan.

48. Míhelyt a kincstárnok munkáját megkezdi, a bevételek tekintetében letéti számlán vállal felelősséget az összes olyan bevételért, amelyek csapataink bejövetele óta keletkeztek. A kiadások közé egyúttal felveszi a különböző hivatalok által eszközölt kiadásokat, miután a főintendáns valamint az illetékes rendeltkibocsájtó szerv szabályozta azok jellegét.

A szokványos bevételek és kiadások közé nem sorolandó vitatott dolgokról beszámol államkincstár-miniszterünknek, aki azokat a nevünkben hozott rendelettel engedélyezi a kiadások és bevételek közé sorolni.

VIII. FEJEZET

Pénznemek

49. További rendelkezésig a bevételeket forintban szedik be; ezért az iratok jegyzéke a következő módon készül: a frank szerinti értéket egy második oszlop adja meg a kincstárnok, a főadószedő és beosztottai elszámolásaiban. Minden pénzerme⁸² értéke forintban és krajcárban, valamint frankban és *centime*-ban lesz megadva. Ennek jegyzékét késedelem nélkül elküldik pénzügyminiszterünknek, hogy mi is hozzájárulásunkat adhassuk.

50. Minisztereink felelősek a jelen dekrétum végrehajtásáért, amelyet beiktattunk a Közlönybe.⁸³

Napóleon

Ellenjegyezte:

H. B. Bassano herceg államminiszter

---

⁸²*pièce de monnaie.*

⁸³*Bulletin des lois.*